

Advies Werk naar Vermogen: fundamenteel anders?

Fundamenteel anders, dat stelt de commissie De Vries in haar advies van 9 oktober. De benadering om mensen met een beperking aan het werk te helpen en te houden, zal *fundamenteel* veranderen om meer participatie te bereiken. Dit past in de huidige modernisering van de Wsw en moet gezien worden in het verlengde van het advies Bakker. Het advies is dan ook van groot belang voor cliënten, gemeenten, SW-bedrijven en werkgevers. BMC heeft onlangs een drietal bijeenkomsten georganiseerd waar met zo'n 350 bestuurders van gemeenten en SW-bedrijven gesproken is over de vraag of het advies van de commissie De Vries inderdaad andere tijden zal brengen.

Cliënten

De vraag is of het opheffen van de Wsw daadwerkelijk verbetering brengt voor de cliënten. Feit is dat de ontschotting van de regelingen een doorbraak is. Hoewel de mensen die in het huidige SW-systeem zitten worden ontzien, leveren de nieuwe cliënten in op de arbeidsvoorwaarden: de rechtspositie gaat wezenlijk veranderen. Daarbij komt dat de constructie 'werken met behoud van uitkering' en het werken voor minder dan het wettelijk minimum loon in stand wordt gehouden. Helaas betekent de nieuwe systematiek nog steeds geen volwaardig regulier werknemerschap. Daar staat vanaf nu wel tegenover dat werken en meer werken loont.

Uiteindelijk is de verwachting dat de wijzigingen zullen leiden tot meer participatie van mensen met een grote(re) afstand tot de arbeidsmarkt.

Gemeenten

Ook voor de gemeente geldt dat er eindelijk ontschotting komt. Slim hierin is dat aansluiting gezocht is op bestaande regelingen en opgedane ervaringen binnen bijvoorbeeld de WWB. Het is anderzijds een gemiste kans dat de budgetten in het Fonds Langdurig Ondersteund Werken (FLOW) zijn samengebracht, maar niet volledig worden ontschot. Zowel voor gemeenten als voor cliënten zou het logischer zijn geweest als de commissie had doorgepakt en ook de financiering van de uitkering in het FLOW had ondergebracht. Of sterker nog, waarom het Fonds niet geoormerkt onderbrengen in het participatiebudget?

Het advies van de commissie geeft een goede prikkel voor de inzet van de Werkpleinen. Hierbij rijst echter de vraag of de inzet op het Werkbedrijf en het sluiten van de CWI-vestigingen geen hypotheek op de samenwerking legt. Zal de landelijke aansturing niet opnieuw botsen met de regionale regievoering? Gemeenten worden door De Vries uitgedaagd de regierol te nemen. Hierbij hoort ook dat zij meer het voorbeeld moeten geven in het bieden van banen aan werknemers met een beperking.

SW-bedrijf

De sector zelf ziet in het advies ondersteuning van de ingezette koers van de bedrijven om mensen met een grote(re) afstand tot de arbeidsmarkt zoveel mogelijk bij reguliere werkgevers te plaatsen.

Maar met de verdwijning van de Wsw komt de bestaande en vanzelfsprekende (financiële) relatie tussen gemeenten en SW-bedrijven

onder druk te staan. De laatste zullen zich steeds meer moeten profileren als marktpartij die tegen marktconforme voorwaarden diensten leveren. Naar verwachting ontstaat er een verzameling van verschillende vormen bedrijven. Doordat de Wsw de komende twintig jaar langzaam wordt afgebouwd, zal het 'sw'-deel van de bedrijven een steeds meer marginale rol gaan spelen. Het is interessant te kijken naar wat dit zal betekenen voor bijvoorbeeld aanbestedingen en de BTW-plicht.

Werkgevers

De Vries zet hoog in op werk bij reguliere werkgevers voor mensen met een lange(re) afstand tot de arbeidsmarkt. Hij hanteert daarbij dezelfde instrumenten als tijdens zijn ministerschap, namelijk: polderen. Via overleg wil hij afspraken maken met werkgevers over het aantal werkplekken voor werknemers met een groter(re) afstand tot de arbeidsmarkt. Daarbij leunt hij sterk op de positieve benadering. Betrokkenen uit de sector vragen zich af of dat voldoende is aangezien de ervaringen tot nu toe niet hoopvol zijn. Natuurlijk biedt het advies een aantal praktische oplossingen voor 'aloude problemen', maar helaas blijft het voornamelijk bij een moreel appèl. Daar komt bij dat de arbeidsmarkt verandert en goede werknemers op termijn schaars(er) zullen worden. Samenwerking tussen SW-bedrijven en werkgevers biedt zowel geschikte werkplekken voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt als de oplossing voor het personeelsprobleem van werkgevers. Waarom geen stok achter de deur? Wellicht is dát vereist om te komen tot wezenlijke verandering.

Slot

Op basis van eigen analyse en de bevindingen van de bijeenkomsten wegen we het beoogde resultaat van het advies. Voor cliënten kan gesteld worden dat het advies meer kansen op de arbeidsmarkt biedt voor mensen uit de nieuwe doelgroep. Ook voor gemeenten brengt het verandering door de ontschotting, al sluit het advies aan op hun taken en verantwoordelijkheden. Voor SW-bedrijven betekent het advies hoofdzakelijk een voorzetting van de ingezette koers. Wij verwachten evenwel dat ze hun ontwikkeling in positionering als marktpartij onderschatten. Dit zal veelal tot een andere verhouding leiden tussen gemeenten en Sw-bedrijven. Werkgevers merken het minste van het advies. Ofschoon er een niet mis te verstaan beroep op hun verantwoordelijkheid wordt gedaan, zal dit geen fundamentele veranderingen met zich mee brengen.

Lex van Geffen, senior adviseur BMC, divisie Sociale Zekerheid
Sanne van Riel, adviseur BMC divisie Sociale Zekerheid